

ПРИНЦИПИ ПРОЕКТУВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ ВЕБ-САЙТІВ

Компанєтс М.О.

Київський національний університет культури і мистецтв

У статті досліджено художньо-комунікативні особливості веб-сайту та виявлено їхню роль у забезпеченні ефективного процесу взаємодії користувача з веб-сайтом. Проаналізовано наукові пошуки в цій площині з позиції веб-дизайну. Розглянуто художньо-комунікативні закономірності, вимоги та норми у проектуванні веб-сайтів. Розкрито значимість взаємозв'язку естетичної та функціональної сторін веб-сайту в забезпеченні максимальної ефективності користування ним. Надано рекомендації щодо закономірностей проектування ефективних веб-сайтів з урахуванням важливих технічних та художніх аспектів.

Ключові слова: веб-сайт, користувач, функціональність, естетичність, зручність, художньо-комунікативні особливості.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку людства, коли воно вже увійшло в інформаційну епоху, користування Інтернетом стало повсякденною справою для багатьох людей. А оскільки однією з основних складових Інтернет-простору є веб сайти, то важливого значення набуває те, яким чином вони спроектовані, адже від цього залежить їх здатність задовольняти велику кількість певних людських потреб. Але в багатьох випадках аналіз ефективності сайту зводиться до розглядання лише однієї із двох його сторін: функціональної або естетичної. Як правило, це обумовлено тим, який тип мислення є домінуючим у людини, і тому залежно від переваги аналітичного або емоційно-образного типу мислення, людям притаманно наділяти більшою цінністю якусь певну сторону, і при цьому частково нехтувати іншою. Але суперечка щодо того, яка зі сторін має більше значення є безпідставною і залишає по собі більш значиму проблему: на сьогодні бракує систематизованої інформації щодо закономірностей проектування ефективних веб-сайтів та особливостей взаємозв'язку основних складових веб-дизайну з огляду на нові вимоги у цій галузі. Актуальність поставленої проблеми зумовлена тим, що швидкий розвиток комп'ютерних технологій та мережі Інтернет призвів до зростання необхідності у комплексному аналізі художньо-комунікативних закономірностей, вимог та норм у проектуванні сучасних веб-сайтів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи те, що веб-дизайн – це відносно молодий напрям у проектно-художній творчості, то і кількість бібліографічних джерел лімітована, більшість з яких присвячена лише веб-програмуванню. А серед авторів, що досліджували різноманітні аспекти графічної складової веб-дизайну можна відмітити роботи: Д. В. Бородаєва, в якій науковець розглядав сайт як об'єкт графічного дизайну; А. А. Беляєва, що досліджував особливості графічної моделі інтернет-версій періодичних видань; Н. С. Кузнецової, що розглядала веб-дизайн в контексті інструментарію моделювання віртуального простору сучасної культури; Ю. С. Зінченко, яка досліджувала концептуальні підстави проектування корпоративного видавничого сайту. Праця Д. Віна «Искусство веб-дизайна» має в собі ідею системного підходу до вивчення веб-дизайну та осмислення його як феномену Інтернету разом з наведенням паралелей між веб-дизайном та дизайном друкованих видань. Дослідження М. Філіпова «Компьютерные способы визуальной коммуникации в современном графическом дизайне» пов'язане з виявленням мистецтвознавчих аспектів виникнення та розвитку скрін-дизайну. Монографія російського веб-дизайнера Д. Кірсанова «Веб-дизайн: книга Дми-

трия Кирсанова» спрямована саме на вирішення практичних завдань щодо веб-дизайну, починаючи з теоретичних основ візуального дизайну і закінчуючи інтернет-технологіями і прийомами практичної роботи над веб-сайтом. Л. Пахомова у своєму дослідженні «Формирование оперативного графического языка растровых дисплеев способами дизайнера» розглядає проблеми, методи та правила формування системи оперативної графічної мови растрових дисплеїв. В роботі Е. І. Платонової «Интернет-реклама как объект и субъект культуротворчества» в якості складової сайту розглядається саме реклама.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, не зважаючи на наявність вищезазначених наукових праць, присвячених різним аспектам проектування веб-сайтів, поза увагою вчених залишилася недостатньо розкритою проблема художньо-комунікативних особливостей веб-сайтів та ролі, яку вони грають у забезпеченні ефективного процесу взаємодії користувача з веб-сайтом.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є комплексний аналіз художньо-комунікативних закономірностей, вимог та норм у проектуванні веб-сайтів, а також розкриття значимості взаємодії естетичної та функціональної сторін сайту для забезпечення максимальної ефективності користування ним.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку з розвитком Інтернету за останні десятиліття, з'явився новий простір комунікації між людьми, нові шляхи задоволення людських потреб, значна кількість видів людської діяльності стала підпорядкована засобам Інтернет-технологій, а також з'явилися нові види діяльності, спрямовані на забезпечення стабільного, налагодженого та продуктивного функціонування мережі Інтернет. Важливе місце серед них посідає веб-дизайн, метою якого є створення веб-сайтів у всьому їх різноманітті. Веб-дизайн – це комплексний процес, що включає в себе такі етапи, як інформаційне проектування, спрямоване на організацію та структурування змісту сайту, графічне оформлення та програмування сайту.

В кожному веб-сайті можна виділити його функціональну та естетичну сторону. Функціональною стороною є сервіс, який надає сайт, а естетичною – його зовнішнє оформлення. Але в багатьох випадках аналіз ефективності сайту зводиться до розглядання лише однієї з цих двох сторін, а іншій стороні при цьому достатньої уваги не надається, про що і говорить Д. Берд: «Існують дві основні точки зору, ґрунтуючись на яких судять про те «хороший» або «поганий» дизайн веб-сайту. Одна з цих позицій строго орієнтована на зручність використання, тобто на зручність представлення інформації і на ефективність самого сайту. Є також чисто естетична точка зору, пов'язана безпосередньо з художніми достоїнствами і візуальною привабливістю дизайну» [1, с. 26].

Але все ж таки, ефективність сайту залежить як від його функціональної зручності, так і від його естетичного оформлення, пропорційне співвідношення яких залежить від призначення сайту, і саме на важливості обидвох підходів акцентує увагу Д. Берд: «Деякі надмірно захоплюються естетикою і графікою, забуваючи про користувача, а адепти функціонального підходу всю увагу приділяють користувальницькому тестуванню, випускаючи з уваги візуальну красу. Щоб знайти підхід до людей і розбудити в них інтерес, необхідно максимально використовувати обидва підходи... найважливіше пам'ятати про те, що дизайн це комунікація. Якщо ви створите сайт, який добре працює, на якому зручно подається інформація, але який некрасиво виглядає або не поєднується з брендом клієнта, ніхто не захоче користуватись таким сайтом. Аналогічно, якщо ви зробите гарний сайт, який буде погано доступний або незручний у використанні, відвідувачі не стануть на нього ходити. Дійсно, всі функціональні елементи на готовому сайті повинні працювати як єдиний згуртований механізм» [1, с. 26]. Отже, функціональна та естетична сторони веб-сайту призначені ефективно допомагати одна одній, щоб веб-сайт загалом справив добре враження на користувача.

Веб сайт є певним засобом комунікації між його автором та користувачем, і, зважаючи на цю його особливість С. А. Матвеева дає визначення сайту: «Сучасний сайт являє собою сукупність веб сторінок, розташованих у певному порядку, зміст яких оформлено у вигляді комбінації мовленнєвих творів (найбільш вагома частина сайтового простору), елементів графіки, відео, звуку, динамічного образу, мультиплікації тощо. Ця сукупність розуміється нами як динамічна єдність: основні функції кожного з її елементів різні, однак здебільшого підпорядковані загальній меті: передаванню поданої на сайті інформації з одночасною реалізацією авторських комунікативно-прагматичних настанов. Саме ця ознака насамперед дає змогу розглядати сайт як дискурс, у зв'язку із чим пропонується власне розуміння сайту як гіпертекстового утворення електронної комунікативної діяльності (твору), що перебуває в постійній динаміці та є реалізованим у сукупності взаємозалежних (тематично, семантично, інтенціонально, фізично) веб сторінок» [5, с. 12].

В процесі користування веб-сайтом, комунікативні якості сайту взаємодіють з його художніми якостями і їх загальне поєднання визначає ступінь ефективності сайту. І, зважаючи на це, О. Г. Яцюк розглядає основні принципи ефективного веб-дизайну, наводячи основні вимоги до веб-сайтів [7, с. 163]:

- практичність (можливість допомагати користувачам у вирішенні певних завдань);
- зручність (здатність швидко знаходити потрібну інформацію, наочність і зрозумілість);
- візуальна привабливість (естетичність, грамотна композиційна організація сторінок, гарне поєднання кольорів, стильність).

Також науковець пояснює, які функціональні та естетичні характеристики веб-сайту є важливими для того, щоб він був зручним та привабливим для користувача:

«Сайт повинен бути функціональним, а одна з основних функцій – швидкий пошук. Для його організації необхідні ясні імена посилань, логічне угруповання кнопок, чіткі заголовки сторінок, узгоджені елементи навігації» [7, с. 164].

«Слід добре продумати максимально зручні переходи по сайту, передбачити форми зворотного зв'язку. Наприклад, пошук по каталогу на Web-сторінці може здійснюватися за допомогою ключо-

вих слів, що вводяться у верхньому полі. Не варто робити навігацію занадто складною. Користувач може заплутатися в лабіринтах переходів від однієї сторінки до іншої. По-справжньому хороша та навігація, яку не помічаєш.

Чи зручний інтерфейс, чи гарна система навігації, яка швидкість роботи – все це стане зрозумілим тільки після того, як відвідувач почне працювати в мережі, але в першу чергу необхідно «заманити» його на сайт.

Зовнішнє оформлення сторінки повинно притягати і якомога довше утримувати увагу відвідувача. Естетичний зовнішній вигляд і грамотний підбір кольорів роблять сторінки більш привабливими і помітними, зміцнюють зв'язки з користувачами і забезпечують повторне звернення на Вашу адресу в Інтернет.

Для того щоб правильно вибрати стиль і характер графічного вирішення сайту, потрібно зрозуміти, яка потенційна аудиторія, хто основний користувач: його місце проживання, вік, стать, мова спілкування, рівень технічної підготовки, звички, уподобання в одязі, улюблені види відпочинку. На основі цих відомостей і створюється візуальний ряд Web-сторінок.

Для більшості сайтів можна виділити кілька типів користувачів, і у кожного з них зовнішній вигляд сторінок повинен викликати, як мінімум, позитивну реакцію» [7, с. 164-165].

Незважаючи на те, що всі веб сайти мають свої специфічні риси, загалом всі вони підпорядковані спільній структурі, і саме на цьому наголошує Д. В. Бородаєв, визначаючи основні елементи веб сайту:

«Дослідження показало, що всі веб сайти у своїй основі мають подібну структуру. Їх базова морфологічна структура складається з головної сторінки («домашня», home page); сторінки або розділу першого рівня (зазвичай посилання на них містяться на навігаційній панелі домашньої сторінки, присутні на всіх сторінках та відносяться до так званої глобальної навігації); сторінки другого та подальших рівнів, які розширюють або доповнюють інформацію основних розділів та за релевантністю підпорядковуються сторінкам попереднього рівня.

Узагальнюючи результати досліджень С. Круга, М. Ван Валі, Я. Нільсена, Д. Віна, можна визначити основні елементи, без яких неможлива побудова веб сторінок. До них слід віднести: логотип, елементи навігації, засоби пошуку, вибір мови, заставка, інформаційне поле» [2, с. 9].

Розташування всіх графічних елементів веб сайту найбільш раціональним чином сприяє забезпеченню максимальної зручності користування ним, і тому Д. В. Бородаєв акцентує увагу на важливості застосування модульної сітки в процесі створення веб сайту:

«Процес розташування на веб-сайті інформації та основних графічних елементів, (логотип, навігаційна панель, вікно пошуку, можливість вибору мови, якщо це передбачено, рекламних банерів тощо), спонукає дизайнера до логічного структурування всіх елементів на веб-сторінках відповідно їх значущості. Визначаючи стратегію розташування складових елементів веб-сторінок, дизайнер стикається з необхідністю створення системи, яка дозволяє їх композиційно впорядкувати. Таким стратегічним інструментом є модульна сітка як сторінки, так і всього веб-сайту.

На засадах аналізу сучасної теорії та практики веб дизайну для забезпечення естетичних та функціональних якостей при створенні веб сайту

визначена необхідність застосування модульної сітки. Сама інформаційна структура веб сторінки створює елементарну модульну сітку, необхідну для ототожнення веб сторінки та мінімального структурування інформації, яка міститься на ній. При розгляді питань навігації та основ інформаційного проектування було з'ясовано, що інтерфейс веб сторінки має допомогти користувачу отримати відповідь на три фундаментальних питання навігації: «Де я знаходжусь?», «Де я вже був?», «Куди я можу піти?». Відповіді на такі питання знайшли своє відображення у типовому для інтернету дизайні сторінки, що отримав назву «трипанельний макет». Кожному з цих питань повинні відповідати певні елементи, розташовані на веб сайті

Використання таблиць у проектуванні веб-сайтів дає дизайнеру гнучкий інструмент, що дозволяє не тільки створювати складні композиції, а й уникати різноманітних обмежень, зумовлених специфікою веб-середовища» [2, с. 12].

Ще одним автором, який наголошує на важливості максимальної зручності веб-сторінки для користувача, є С. Круг: «Цей принцип означає, що в тій мірі, наскільки цього можна досягти, веб-сторінка має бути максимально простою, зрозумілою і «самоочевидною». Іншими словами, я повинен відразу «схопити» її – зрозуміти, що на ній і як нею користуватися без витрати яких-небудь зусиль» [4, с. 25].

К. Клонінгер також підкреслює важливість цілісної структури веб-сайту: «Для того, щоб створити успішний сайт, також потрібний соковитий матеріал, логічна схема навігації і ретельно продумана архітектура. Крім того, необхідне чітке розуміння структури для того, щоб привести розрізнені елементи сайту до спільного знаменника і придати йому цілісний характер» [3, с. 5].

При створенні візуального образу сайту велике значення має композиція, і на цьому акцентує увагу В. П. Молочков: «У дизайні ключовим словом є слово «композиція», тобто з'єднання різних частин в єдине ціле відповідно до якої-небудь ідеї. Як у комп'ютерній графіці, так і в мистецтві взагалі, дуже важливе знання законів композиції. Зокрема, композиція у веб дизайні – це побудова сайту відповідно до його змісту, характеру і призначення. Композиція «тримає» ваш простір, організовує його і підпорядковує законам композиції. Композиція – це цілий світ, ціла наука. У цьому світі є свої закони (досягнення стильової єдності, вибір головного композиційного центру, ритм, пропорційність, масштабність, рівновага) і свої прийоми (симетрія-асиметрія; статика-динаміка, контраст-нюанс) та інші» [6, с. 178].

Список літератури:

1. Берд Дж. Веб-дизайн: руководство разработчика / Дж. Берд. – СПб.: Питер, 2012. – 224 с.
2. Бородаєв Д. В. Веб-сайт як об'єкт графічного дизайну: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 05.01.03 / Д. В. Бородаєв. – Харківська державна академія дизайну і мистецтв. – Харків, 2004. – 20 с.
3. Клонінгер К. Свежие стили Web-дизайна: как сделать из вашего сайта «конфетку»: Пер с англ. / К. Клонінгер. – М.: ДМК Пресс. – 250 с.
4. Круг С. Веб-дизайн: книга Стива Круга или «не заставляйте меня думать!», 2-е издание. – Пер. с англ. / С. Круг. – СПб.: Символ-Плюс, 2008. – 224 с.
5. Матвеева С. А. Сайт як жанр Інтернет-комунікації (на матеріалі персональних сайтів учених): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / С. А. Матвеева. – Донецьк, 2006. – 21 с.
6. Молочков В. П. Компьютерная графика для Интернета. Самоучитель / В. П. Молочков. – СПб.: Питер, 2004. – 368 с.
7. Яцок О. Г. Основы графического дизайна на базе компьютерных технологий / О. Г. Яцок. – БХВ Петербург, 2004. – 240 с.

Всі технічні і естетичні аспекти в проектній організації веб сайту всесторонньо впливають на те, яким чином веб сайт сприймається користувачем, і, враховуючи це, Д. Берд виділяє деякі значимі такі аспекти:

«Одна з найважливіших проблем, що обговорюються у колі фахівців по зручності роботи з сайтами, полягає в тому, скільки часу повинно йти у користувача на пошук потрібної інформації на сторінці. Причому незалежно від того, чи йде мова про інформаційний фрагмент, про посилання на іншу сторінку або про поле форми, яке необхідно заповнити. Дизайн не повинен бути перешкодою. Він повинен виконувати функцію провідника між користувачем та інформацією» [1, с. 26].

«Основний навігаційний блок повинен бути ясно видний на сторінці. Посилання на кожен його елемент повинне мати зрозумілу інформативну назву. Недостатньо просто змінити вид покажчика при наведенні його на таку навігаційну панель, слід також вказати активну сторінку або розділ. Так користувачеві простіше зрозуміти, де саме він знаходиться і як потрапити туди, куди йому потрібно.

Вторинна навігація, пошукові поля і вихідні посилання не повинні бути домінуючими елементами сторінки. Якщо ми полегшимо пошук цих елементів і візуально відмежуємо їх від контенту, ми дозволимо відвідувачам зосередитися на інформації і в той же час вони будуть знати, де шукати інший потрібний їм розділ» [1, с. 26-27].

«Навіть якщо існують корінні відмінності між макетом головної сторінки і макетами решти сторінок сайту, на всіх його сторінках повинні бути витримані загальний стиль або тема, що допомагають сприймати всі сторінки сайту як єдине ціле» [1, с. 27].

Висновки і пропозиції. Отже, резюмуючи, відзначимо, що ефективність веб-сайту, тобто його практичність, зручність та візуальна привабливість, залежить від виконання певних умов, до яких відносяться:

- логічне структурування та композиційне впорядкування всіх елементів на веб сторінках відповідно їх значущості, для досягнення чого визначена необхідність застосування модульної сітки;
- проектування інтерфейсу веб сайту таким чином, щоб користувач міг зрозуміти, де саме він знаходиться і як потрапити туди, куди йому потрібно в межах даного сайту;
- створення візуального образу сайту з врахуванням такої композиції, яка відповідає змісту, характеру і призначенню сайту;
- витримання загального стилю або теми на всіх сторінках веб сайту, для того, щоб він сприймався цілісно і гармонійно.

Компанець М.А.

Київський національний університет культури і мистецтв

ПРИНЦИПЫ ПРОЕКТИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНЫХ ВЕБ-САЙТОВ

Аннотация

В статье исследованы художественно-коммуникативные особенности веб-сайта и выявлена их роль в обеспечении эффективного процесса взаимодействия пользователя с веб-сайтом. Проанализированы научные поиски в этой плоскости с позиции веб-дизайна. Рассмотрены художественно-коммуникативные закономерности, требования и нормы в проектировании веб-сайтов. Раскрыта значимость взаимосвязи эстетической и функциональной сторон веб-сайта в обеспечении максимальной эффективности его использования. Даны рекомендации относительно закономерностей проектирования эффективных веб-сайтов с учетом важных технических и художественных аспектов.

Ключевые слова: веб-сайт, пользователь, функциональность, эстетичность, удобство, художественно-коммуникативные особенности.

Kompanets M.A.

Kyiv National University of Culture and Arts

PRINCIPLES OF DESIGNING EFFECTIVE WEBSITES

Summary

This article investigates artistic-communicative features of the website and reveals their role in ensuring effective process of user-website interaction. Scientific research in this area is analyzed from the standpoint of web design. Artistic-communicative patterns, requirements and standards in the design of websites are examined. The importance of the relationship of aesthetic and functional sides of the website in ensuring maximum efficiency of its use is revealed. Recommendations regarding the principles of designing effective websites are given, taking into consideration important technical and artistic aspects.

Keywords: website, user, functionality, aesthetics, usability, artistic-communicative features.

УДК 7.75(045)

XVI СТОЛІТТЯ ЯК «БАТЬКІВЩИНА» АВТОПОРТРЕТУ: ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ, СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ

Романенкова Ю.В.

Інститут мистецтв

Київського університету імені Бориса Грінченка

Стаття присвячена феномену автопортрету в мистецтві Ренесансу та маньєризму. Висвітлено причини, передумови виникнення цього різновиду портретного жанру, проаналізовано специфіку світоглядної парадигми XVI ст., що призвела до появи інтересу митців до відображення власного «Я» у мистецтві. Явище висвітлено на матеріалі автопортрету у творчості італійських, нідерландських, німецьких, французьких майстрів доби Відродження та маньєризму, акцентовано специфічні особливості жіночого автопортрету в досліджувану добу.

Ключові слова: Ренесанс, маньєризм, автопортрет, живопис, мистецтво, художник.

Постановка проблеми. Мистецтво XVI ст. стало для всієї європейської мистецької арени чимось на кшталт експериментальної площини, це па-вутиння, зіткане з ниток різної щільності та міцності. Кожна з цих ниток – то є художня проблема, сукупність яких і утворила нову тканину постренесансового мистецтва. Впродовж цього століття, яке Б. Віппер назвав століттям відчайдушних і тих, хто впав у відчай [4], багато що в мистецькій царині «віддавало останній подих», щось перебувало при останній миті життя, власне було «на межі» – саме цей стан зламу і став «червоною ниткою» сторіччя. Мистецьке середовище усвідомлювало, що доба титанів безповоротно минула, повернути її неможливо, і порожнеча, яка утворилася дуже швидко і явно, зяюча і незаповнювана. Той процес, як і попередні за часів Відродження мав початися знову ж в Італії, яка дихала частіше, у якій був інший, більш швидкий пульс.

Аналіз основних досліджень. Ця проблема не часто потрапляла «до об'єктиву» дослідників. Європейські науковці почали висвітлювати питання природи маньєризму понад сто років тому, серед тих, хто створив низку праць з окремих питань характеру стилю, – Л. Дім'є, Ж. Адемар, С. Беген, Д. та Е. Панофські, К. Монбейг-Гогейль, О. Бенеш, К. Кузенберг, М. Харасті-Такач, В. Дажина, Л. Тананаєва, К. Чекалов, В. Степанов. Окремий блок наукової літератури з питань маньєризму складають каталоги виставок творів маньєристів, що проходили в країнах світу впродовж усього XX ст., – Канаді, Великобританії, Угорщині, Франції, Італії, Австрії, Німеччині. В українському мистецтвознавстві проблема стилю, географії його поширення та причин цього процесу систематично майже не вивчалася. Виключень дуже мало [12], тема до сьогодні вимагає уваги до себе, маючи немало лакун.